

HRVATSKI LIST

Godina I.

Pula, subota-nedjelja, 17.-18. srpnja 1915.

Broj 15.

Brzojavne i zadnje vijesti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

B eč, 16. julijsa. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Borbe na Dujestru napreduju. Pokušaji Rusa, da odviju sa jakim protunavalama naše čete što su prodile na sjevernoj obali rijeke, ostale su bez svakog uspjeha. Zapadili smo 12 časnika, 1300 momaka i 3 puščana stroja. Kada je silom prešao Dujestr i u slijedećim borbam pokazao je koruski 7. inanterijski regiment opeta osobite dokaze junata. U okolici Sokala došlo je s objiju stranu do živahnih borba. Naše su čete zauzele na juriš više uporišta, tako neosredno kod Sokala, bernardinski samostan. Na ostalim je frontama položaj nepromijenjen.

Talijansko bojište.

Jučer smo zamjetili na primorskoj i koruskoj granici jače djełovanje neprijateljskog topništva. Na dolomitskoj fronti susbjeno je više talijanskih bataljuna uz znate gubitke, koji su navalili na naše pozicije kod Rufieda i Gemaera na cesti Schluderbach-Peuteinstein.

Zamjeni poglavice generalnog štočera, v. H. Šter, podnarš.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 16. julijsa (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Pokušaji Francuza, da nam otmu u Argonama na juži zauzeći pozicije izjalovali su se. Pozicije stoje čvrsto u našim rukama. Jake francuske navale izvedene jučer i prekucuer zapadno od Argona izjalovali su uz velike krvave gubitke za neprijatelja, kojemu smo otegli 462 zabiljenika. Sveukupni broj zabiljenika.

Kako je negda bilo u Istri¹⁴.

(Nastavak.)

Uskoci.

Ove junačke osvetevine Krsta i domovine nazivaju Uskocima. Mnogo ih uskoci u tvrdi Klis, tvrdjavi na Spiljetom. Taj ključ Dalmacije (Klis) bijaše u vlasti južnog vitez Petra Krušića, gospodara Lopoglava u Istri. On je radio primo Uskoke i mnogo godina je uspiješno njihovom pomoći navalijavo na Turke. No Turci odluče, da će poštoto zauzeti tvrdi Klis, pa ga opkolile s vojskom i ospjedalu godinu danas. Petar Krušić odbijše sa svojin Uskocima kroz cijelo vrijeme sve nastreje Turaka. U pomoći bio priskio i car Ferdinand I. i papa Pavao III.

Jednoga dana izadje Krušić iz tvrdjave, da razori dvije turske utvrde, ali bude ubijen. (Popokan je u crkvi Majke Božje na Trsatu.) Kada Turci pokazaše njegovu glavu Klisanima, takva ih žalost spopade, da se 1537. uz poštenu pogodbu predaje; nekoji odose odavše u Senj, gdje ih car Ferdinand I. vrlo rado primi, da se njima posluži za oslobođenje. Like i Krbave, otklen se Turci svaki dan prijetili Senju i Primorju. Drugi Uskoci upitise se u okolna mjesto kao u Karlobag i Otočac. Iz ovih utocišta navalijivali bi kopnem i morem na Turke oduzimajući im plijen i osvjećujući im se na svaki način. U malim hitrim ladjama skrivali bi

blijeni od 20. junija u Argonama iznala 116 časnika i 7009 momaka.

Istočno bojište.

Na istočnom smo bojištu preko račili Vindavu sjeverno od Popeljanija u istočnom pravcu. Jugozapadno Kolna, južno Prasniša na predvoju smo pobjedosno.

Jugoistočno bojište.

Na jugoistoku je položaj nepromijenjen.

Vrhovna vojna uprava.

Prijestolonasljednik imenovan kontradmiralom.

B eč, 16. julijsa. (D. u.) Kako javlja komunicacija Vilhelm iz ponizade strane, da je imenovan nadvojvod Karla Franu Josipa general-majorom i kontradmiralom.

Uspjesi na Dujestru.

Češnovec, 16. julijsa. Ofenziva austro-ugarskih četa na prostoru Dujestra napreduje dobro. Pod zastitom topnističkih spon ponovo Dujestr i bacili neprijatelju natrag. Kod toga je učinjeno mnogo zabiljenika.

Zdravje grček kralja.

A tona, 16. julijsa. (D. u.) Zdravje je grček kralja posve zadovoljivo, ipak se ne smije baviti politikom, da se ne uzrava i trudi.

Engleske neprilike.

A tona, 16. julijsa. (D. u.) Englezice čine i dalje neprilike grček trgovini. Grčki se brodovi zaplijenjuju, odvlače i istražuju uspjesi občenjana Lorda Creveza. Novine tvrde, da vlada pripravlja novu energičnu protestnu notu.

Esad Pašine potrebe.

A tona, 16. julijsa. Esad paša zamolio je Grčku vladu, da mu dozvoli izvesti iz Epira i Kраja u Drač razne proizvode. Ministar finanaca dozvolio je na naslov Esad Paša iznos od 1000 vreća u 500 kista sladora, 175 vreća keva, 100 kista sapuna, 150 kista pive i 10 kista šampića.

Plijačkanja u Rimu.

B eč, 16. julijsa. (D. u.) „Messaggero“ javlja, da je u Rimu odsluđeno sedst osova kaznom do dva mjeseca, što su demobili nekoje dučane i tudi grube privigodjene demonstracije. Nakon poraza na Soči u Rimu su se pljačkanja opetovala.

se u kanalima između Dalmacije i otoka i vreblji na turske ladje.

Rat između Mlečana i Uskoka.

Venecija se je dobro pazila s Turčinom iz mira od god. 1540. Kakono kraljica mora zajamčila je bila Turcima slobodu i sigurnost njihove trgovine na moru.

Ali kako su uskoci često plijenili turske ladje, grozila se turska vlasta Venecije, da će se same osigurati trgovinu jakim brodovljem, koje će poslati u Jadransko more, ne obuzda li ona Uskoke. Veneciji nije preostalo drugo, nego da za sigurnost od Uskoka, prati svojim ladjama turske ladje. Svaka Uskoka, koji bi joj ruku dopadnuo, objesila bi, a druge proganjaše. Ali i Uskoci vracaču Mlečanima milo za drago te upadaju u njihova građave: Krik, Rab, Pag i na otoku zadarske plijenice im zaseoke. Toga radi se da rat se rat između Uskoka i Mlečana.

Taj je rat mnogo trajao i lstri mnogo jada zadao. Okrugli Tiepolo provali u Veprianstvu misleći, da su se lamo poskarili Uskoci, i poplijeni ju. Mlečani blokiraju Trst, Rijeku i Bakar, a Uskoci 1597. navale na Rovinj, poplijeni tamo 10 ladija punih trgovine. Iste godine navali 300 Uskoka na Krik. God. 1599. provale Uskoci na Labinjštini i Plominj, a Mlečani iskrcavalu ljuhe svoje na Rijeci, no kastavci, Grobničani i Bakrani ih nakon četrtog vojevanja prisile na uzmak i satjeraju u ruke Uskoka, koji ih na Vratima smlave i potope. Mjeseca aprila iste

izlazi svaki dan osim nedjelje poslije podna u Puli u na-

kladnoj tiskari Jos. Krmotić, Piazza Carli 1, gdje se nalazi tiskara, uredništvo i uprava lista. Za uredništvo odgovara izdavač Josip Hahn. Telefon broj 58. Broj poštanski steđenice 36.615. Predplatna iznasa 6 kuna 20 k 40 mjesечно, a za komercijalno, pojedin broj stane 6 kvara.

Oglase računa se po 20 h jednostupni pettetetak (3 mm).

Porro na povratku.

Lugano, 16. julijsa. (D. u.) General Porro prislo je u talijanski glavni stan.

Talijanski brije u Libiji.

Lugano, 16. julijsa. Dok je dosada u libijskim kolonijama, Tripolis i Cireneika, bila uprava razloženja, sada su ove odjednije u jednu upravu, i general Ameglia imenovan je generalnim namjesnikom. Njegovo sjedište bit će u Tripolisu, a u Cireneiku zamjenjivat će ga general Mosecati. Dosadanji namjesnik Tripolis, general Tassoni, je opozvan. Ovi su zaključci bili stvoreni u sjednici ministarskog vijeća dne 7. julijsa izakako da se uglazuje u glavnog stana. Ujedno se javlja, da se u oazu Tarhuna zarobil veliki kavarna, koja je vozila veliku množinu brašna i sladara. Parobrod, koji je vozio spasene sa „Cartagine“ u Marsiliju doveo je i 11 turskih zarobljenika, među njima dva časnika, što su ih zarobili Francuzi na jednom dana sisavu.

Salandra u glavnom stanu.

Rim, 16. julijsa. (D. u.) Ministarski predsjednik Goremikin primio je izvanredno odaslanstvo Dumne. Izjavio je, da će želje odaslanstva predložiti ministarskom vijeću. On uopće ne zna, što bi u ovo vrijeme Dumna mogla pomoći. Polozaj je mnogo bolji, nego ga nekoj nevjesta ljudi propisuju. Jedan član odaslanstva molio je, da bi se izdala listine gubitaka, pošto u puku vladaju fantastične brojke o gubicima. Goremikin je izjavio, da nisu russki gubici tako veliki, kako ih navadaju njemačke novine.

Neustrpljivi ruski zastupnici.

Petrograd, 16. julijsa. Ministarski predsjednik Goremikin primio je izvanredno odaslanstvo Dumne. Izjavio je, da će želje odaslanstva predložiti ministarskom vijeću. On uopće ne zna, što bi u ovo vrijeme Dumna mogla pomoći. Polozaj je mnogo bolji, nego ga nekoj nevjesta ljudi propisuju. Jedan član odaslanstva molio je, da bi se izdala listine gubitaka, pošto u puku vladaju fantastične brojke o gubicima. Goremikin je izjavio, da nisu russki gubici tako veliki, kako ih navadaju njemačke novine.

Razni ruski vijesti.

Petrograd, 16. julijsa. (D. u.) „Rijeka“ odgovara na molbu odaslanstva Dumne Goremikim, da zemlja instinktivno traži jednoč uporiste, kada je sve naoko nejednoč. U zemlji čini evstvno samoobrane. Zahijeva se za svaki lutaj jedne uporiste.

Petrograd, 16. julijsa. (D. u.) Ministar unutrišnjih posala naložio je, da u slučaju, ako neprijatelj prodre u zemlju „blasti umire puk, i kod ispravljanja zemlje, da se odvedu svuda sive zvezice sredstva, predmeti iz bakra i mjeđi, klijunaci i erkenava zvona. Pučanstvo u Kurlandiji naloženo je već da u tom slučaju odstrani svu crkvenu zvona i umiri svu žetu.

Petrograd, 16. julijsa. (D. u.) Ministar bogostvoja i nastave izdao je naredbu, prama kojoj se ima u kolonijalnim školama uvesti svuda russki učevni jezik, a učitelji, koji ne poznavaju russkog jezika, imaju se otpustiti.

Svaka zemlja od Savudrije do Premanstana bila je od 1500. dobrobiti u Istri i u srednjem vijeku.

Pariz, 16. julijsa. (D. u.) Polag novinarskih vijesti iz Washingtona primio je državni tajnik od predsjednika brzojavku u kojoj veli, da predsjednik ispituje njemačku notu i čim se na tajnikom prosvodi stvar, vratio će se u Washington da čije mijenjenje najblizih savjetnika. Tada će čim prije mijenjati sastav kabinet, koji će dati odgovor na njemačku notu.

Gospodarje-radnice.

London, 16. julijsa. (D. u.) U Engleskoj prijavilo se dobrobiti 87.000 gospodja za izradnju municije. Mis Pankhurst preuzeo je organizaciju, te manjereva dne 17. julijsa prirediti u Londonu veliku demonstraciju.

Borba na našem Kršu.

Dijem cijelog našeg Krša, sto medjasi s neprijateljskim zemljom, biju se ijuti bojev takvom zetinom, kakavom još nigdje u ovom ratu monarhije.

Mirna voda Šoča zamenjena se od krije, a ubava dolina, u kojoj se riječka prelivaja, postade grobljem.

no hvala Bogu i zadnja od 14 kuga, koje su od 1500–1600. pomorile u Istri silu stanovnika. Tu su posta donasali u svoj gradnji, gradili, budući tješnoin, kakavom još nigdje u ovom ratu monarhije.

Sva zemlja od Savudrije do Premanstana bila je od 1500. dalje na glasu sa svoga pokvarenog zraka, koji se razvijao od smrada i nečistoće gradova sa tijesnim ulicama. Mlečani se nijesu skrbili za čistotu ulica ni kuću, pak je bio zrak pun mlijazmi, a ljudi bez lječnika i lejkarska umirah od pošasti.

Godine 1630. pomorila je kuga skoro posve latinsko pleme u Istri; godine 1631. su Slaveni – živci u čišćem zraku po selima i brdima, budući tješnoin, mnogo manje trpeli. U Puli ostade samo 300 ljudi na životu, u Poreču samo 30, u Čittanova i Umagu (od 2500) jedva 10; Kopar s okolicom brojio je prije god. 1630. dvadeset hiljadu ljudi, a iz kuge samo 4 hiljade.

Ljudi počeli poboljevati sad u ovom sad u onom kraju. Čovjek bi najprije čutio nekakvu duševnu potištenost, osjetio u svim udovima nekakvu umornost, noge počele klecati, disanje teško, u nutriti oganj. Zatim se počakao po tijelu krvave pjege, onda čirovi i – čovjek bje mrav.

Nekoju se lijечnicu javili oblastima, da je to kuga. Drugi im se smijali i govorili.

Ne prodje dan da ne čujemo novi glas o krvavom pokolu i žestokom napadu kod... ili kod... a pri tom sudjeluju ponajviše naše domaće pukovnije, Hrvati i Slovenaci iz Istre, Dalmacije, Slavonije te Hrvatske a o Bosancima i ne govorimo. Italija se godine spremala na ovaj „načelnostni rat“, a pogotovo pak ovo posljednje vrijeme.

Cin se čutila jakom i osjetljivim zgodan momenat — otkazala je savez, što ju je 30 godina vezao uz nas i 24. maja talijanska je kavalerija prešla granicu — a to je značilo: kocka je pala.

Italija najradje vojuje po ljetu. Znano je, da su njezine vojne pale baš u ljetu, tako i one iz godine 1859. te 1866. a i tripolitaanske. Svima je bilo poznato, da je Italija „nezadovoljna“ i da ona želi komad mesa, ali se u našem puku udio mila već ona navika talijanskog „nezadovoljstva“ i smatrao njihove tražbine ne tako ozbiljnima, da bi doslo do oružanog sukoba.

Naprotiv sukob je bio tu. Drago iznenada. Zato je naš narod dijom našeg mora, pogotovo pak uz riječku Soču, na Goričkoj i oko Trsta bio upravo ospunut.

A sto da kažemo o našem istarskom sejku?

Njegovini vinogradi, koje je on godine i godine gojio, njegovu uzanu polju, što ih je sto puta već prekopao, njegova stada, što ih je po tim putusim našim vrućineima hrano, njegove sunice, što ih je još njegov djed obiskavao, pa njegov dom — sve je morao ostaviti! Tek što se je nadao ubrati plod, da prehrani sebi i ono žene i djece, koji su još ostali posredjeni, jer sinovi i muževi odonu i onako svu noćnu polju, morao je ostaviti polju, ostaviti sunice, vinograde, stada i blago i ono što mu je najmilje — dom svoj! Starci, žene i djece, svi su morali u — tude kraje.

Teško je čovjeku kad napušta svoje, kad napušta krov djevojda, kad se dijeli od ovoga, sto mu omiljeno, krš je puš, ali naš ga sejjak ljubi svim žarom!

Rumeći se krviju mirna vođa Soča, zelenе se humet palju junaka na obradnjem livadama over ubave doline, a divni kraj Gorice, Plave i onili kraskih vrleti u Kotoratu, sví se opiru paklenkoj paljbi topova i šrapnelskoj vatri. Ti krajevi, ti vrhunci, ti potoci i rječice oruženje i izivenje krvaju tog našeg patnika — moraju ostati naši!

Ruska istočno-morska mornarica.

Pomorska je bitka kod Gotllandu, u kojoj je pao žrtvom ruske premoći, njemački minar „Albatros“ ponovno strašila na sebe pozornost. Pretpostavljenje je put bila u djelatnosti kod potopljenja njemačkog krsata „Magdeburga“. Na početku je pak samog rata pilota pukovnički podmornik „U 26“ ruski krsat „Paladu“.

Ruska istočno-morska mornarica posje-

ri, da su to samo kužne gronjnice i poslijedje glada i smrda. Izmislili su druga znanstvena imena za počast. Napoljan, prevlada ovo posljednje mnenje u vijećima, pa su oblasti mire želekale što će biti. Rodjaci bi tajli bolest svoga dragoga, da im ga ne odnesu u bolnicu i da kuće ne kontumaciraju. No kad su žalosne vijesti o moriji dolazile sa svrnu strahu, uvjerile se svi, da je to prava pravcata kuga, ali zaustaviti njezino haranje bilo je već nemoguće. Ljudi obustavili svaki posao, ko izgubljeni i ko slabosti kakve klatili se naoko noseći uze da razne trave, kao kaloper, ružmarin, rut itd., ili ocat. Jedni vajpah Bogu za pomoć, drugi se podašće pjanstvu, treći oblažuju po opustošenim kućama, krali, pljenili i svake zločine činili.

Kasnije naredbe oblasti protiv kuge bile su mrtvo slovo. Nitko nije slušao, već je sve pestilo vlast onoj crnoj smrti.

Dugi ratovi i česte kuge prorodele žiteljstvo Istru, koja stoga opusti i propa. Koli republika toli Habsburgovci nastojali, da napuče opet opustjela selu radićim rukama. Mletacka je najprije kušala sa kolonima (sočilima) talijanskim iz Padovanskoga, Treviza i Furlanije, ali malarija i nestasica dobre vode pomori slabahane one ljudi, zato su drage voje i Mlečani primili i zvali u Istru tjelesno jake Hrvate iz Bosne, Hercegovine i iz onih krajeva Dalmacije i Hrvatske, gdje je vladao Turčin.

(Nastavak slijedi)

duje 4 sasma nova linjska broda: „Gangut“, „Sebastopol“, „Poltava“ i „Petropavlovsk“ izgrađeni g. 1911. Njihova pojedina posada broji 1100 momaka, brzina 23 uzlaza na sat. Iz ovih dolazi „Imperator Pavel Pervi“, „Andrej Pervozvanji“, sagrađeni 1907. sa 17.000 tonu, 18 uzlaza brzine na sat, svaki sa 933 momaka i — „Slava“ sagrađena 1903. sa 13.700 tonu.

„Cesarević“ bijaše u boju kod Cušime za rusko-japonskog rata izgrađen 1901. sa 13.200 tonu.

Izgradjuju se krsasti „Kinburn“, „Imsail“, „Naravirin“ i „Bordoni“ svaki sa 13.500 tonu, 29 uzlaza brzine i sa 32 topa. Krsat „Rurik“ nosi 15.000 tonu sa 22 uzlaza brzine.

Krsat „Rurik“, „Bajan“ i „Admiral Makarov“ sudjelovalo u boji kod Gottlanda. Njihovi su suzilici „Gromoboj“ i „Rosijska“ Starji su krsasti: „Oleg“, „Aksold“, „Diana“, „Avrora“; ovi su sudjelovali još u boju kod Port Artura. Uz to ima i niz torpedorazarača.

Dok je Arras gorio.

U „Journalu“ opisuju Paul Crije stanje grada Arrasa, iza što je bio bombardiran i napola uništen.

Grad je sasna opušten. Njemačke su se bojne linije i sanacevi naslazili 800 m pred gradom. Grad su počeli bombardirati 25. oktobra, što je među gradjanstvom pobudilo veliku paniku i bezglavost. Od 25.000 stanovnika napušte grad 23.000 njih. Preostalih 2000 stanovnika, većinom neopskrbljenih ljudi, kao molotraca, pojedilaca i zanatlija posakrsive se sa ženama i djevcama u najdublju i najnevrijedniju skrovistu, kamo stare podrumne, što su ih prebjegli stanovnici napustili. Iz njih bi se tek kad kada pojavit: nakon što je preslala djevolska punjena njemačkih topova, a ova je znala trajati po čitave tijedne.

Zato su vrijeme na brzo ruku gospodje izrabrile priliku i nakupovale s malim tovar robe, da se poput krti opet povuku u tamne robove i podzemne podrumne. Dječa bi tad neglo poskakala iz svogih skrovista u novu — podrumsku školu. Školu je pohađalo do 80 sto djevojčica, sto dječaka. Bili su pod nadzorom 4 učiteljica i 1 učitelja.

Škola i obuka bijaše ovisna o paljbi njemačkih topova. Često je „obuka“ tražila da nose vječe, a katkad i cijelu noć i dan, tako da su učiteljice bile zavijene ne samo školskom podukom, nego vršile i ulogni „bolničkih sestrukica“ radi one „ratne bolesti“.

Od slihini punjivaju bila je grad dosta oštećen, a uslijediljiva i dosta lješina. Stoga je uobičiano staro groblje bilo pogrdano jedno novo iz nužde i provizori. Svaki je vojnik i gradjanin dobio jedan „posljednji kovčeg“, preostatak bio je namijenjen gradu kao bastina.

Najgorje je bilo, sto dok je grad gorio, nije bilo moguće gaštiti odgovarajućim spravama, budući je grad oskuđejavao na mašinskoj stražnjici.

Njemačka je topovska baljba bila zjestoka; grad je izgleđao ko ruševina, sa koja nade postale žrtvom neulaživog požara.

Druga crvena knjiga.

(Nastavak.)

Prvi pokusaji iznudjivanja.

Iznijene depeshe, koje su polazile iz Beča u Rim u prve dane, a između grofa Berchtolda i austro-ugarskog poklarskog u Rimu g. pl. Merey-a, tih se ponajpre pokusaji Italije protegluti valjanost el. VII. na ono balkansko područje, koje ne potпадa pod Tursku.

Dne 4. kolovoza upozorio je grof Berchtold i talijanskog poklarskog u Beču, ako Italija ostane uz saveznike, da joj se pruža prilika, da realizira dalokosztne svoje aspiracije na Tunis, Savoju itd., ali da će ostati praznili ruku, ako se odjeli od svojih dosadanjih saveznika.

Istoga dana slijagao je na jedan upit talijanskoga šef-a generalnoga štaba Car-dorina, gde izvedenja onih utančenja za slučaj rata između saveznika slijedje odgovor: Konferencije su bespredmetne, posto je ministarsko vijeće zaključilo neutralitet Italije. Laka mobilizacija odredjena. Ako Austro-Ugarska ne zaposjedne Lovćen i ako ne bi dirala u ravnovjesje na Jadranu, nikad ne će Italija poći protiv Austro-Ugarske. Grof Berchtold primjetio je da se to brojavo g. pl. Merey-n je da se iz toga vidjeti, kako Italija svoju politiku iznudjenu nastavlja.

Dne 5. kolovoza brzjavio je g. pl. Merey: Bojin se, da nas Italija hoće da pruži, da nastavimo diskusiju oko kompenzacije, pitanja da pri tom isključuje druge kompenzacije, hoće da stavi končano i zahtjevi, da joj se odstupi Trentino. Ako će naša grupa imati brižni odnisi uspjeh, onda će se Italija po svoj prilici njoj pridružiti, a možda u pogledu svojih zahtjeva pokusati če moralno iznudjivanje vojničkim ugrozavanjem ili mjerama protiv nas pojatači.

Članak VII. i kompenzacije u Albaniji.

Dne 23. kolovoza izjavio je grof Berchtold u jednoj brzjavci barunu Macchiju, nasledniku g. pl. Merey-a, da priznaje talijansku interpretaciju el. VII. bez svakoga priznajanja.

Dne 6. rujna izjavio je grof Berchtold u jednoj brzjavci prinцу Hohenlohe-u, da je sporazuman sa željom Italije, koja je objavljena preko Berlina, da Italija zaposjeda otok Sazeno, ali da bi želio, da se to objeloci, kamo zaključak trojnjega saveza.

Dne 28. rujna opetujet prema brzjavcima austro-ugarskog poklarsu barunu Macchiju i od 29. rujna najveći talijanski tajnik tajnik i izvježban ureda izjavu, međutim jur pokojnoga ministra izvježban posala marchesa de Sen Giulianu, da je svaka ekspedicija Italije u Valonu izkušena izuzimanu slučaju, aki bi bojne sila Epire-ana i hitle je da se domognu Valone.

Dne 9. listopada izjavio je grof Berchtold barunu Macchiju, da bi jednodrasti fait a compri, što bi ga Italija stvorila, zaposjivoši Valonu, značio narušenje albanskog utančenja, te bi nas pružido, da formularne neke rezerve.

Dne 30. listopada javlja austro-ugarski konzul u Valonu, da se on odlje iskralo jedno talijansko mornaričko odjeljenje na otoku Sazeno, a u zalihevju Valone. To je talijanski poklars u Beču vojvođa od Avarne slijedećega dana oznadio kao provizornu mjeru u svrhu zaštidenja neutralne Albanije.

Dne 11. prosinca izjavljuje prema brzjavci grofa Berchtoldu u upravljenju barunu Macchiju talijanski poklars u Beču vojvođa od Avarne, da je uklaskom austro-ugarskih četa u Srbiju stvorenova nova politička situacija, koja u smislu el. VII. mora da bude predmetom diplomatske konverzacije. Zato da je potrebno tezba svakoga krmjanja započeti konkretnim pregovorima.

Dne 13. prosinca tumači grof Berchtold u jednoj brzjavci, upravljenju grofu Macchiju, da se može govoriti samo o privremenoj okupaciji, ako se zaposjedne neprijateljsko područje mimo svrhe samoga rata, ali da se ne može govoriti o tome, kada se radi samo o ratnoj operaciji. On da se ne protivi načelnu jednoj konverzaciji, ma da konkretnoga ishodišta za to nema. Pretresanje alijanskih narodnih aspiracija, na koje je slišao vojvođa od Avarne, naravno, da je isključeno. Ali se za to može pretresivali pitanje o Egejskim otocima i otoku Sazenu.

Dne 19. prosinca dolazi vojvođa od Avarne ponovo grofu Berchtoldu, saopćenju mu, da se ministar izvježban posala barun Sonnino ogradjuje profil diferenciranja jedne privremene okupacije i časovitog ratnog zaposeđenja. Istoga dana primjetio ministar Sonnino u barunu Macchiju, da je za sada naravno svaki ishodište jedne konverzacija, naime zaposjedne nekih dijelova Srbije po austro-ugarsku četama, olpalo. (Onoga su dana naime austro-ugarske čete ispraznile Srbiju.)

Dne 25. prosinca javlja austro-ugarski konzul u Valonu, da se je na različitim mjestima grada začelo pucanje i da je na to iskralo 300 talijanskih vojnika.

Italija zahtjeva Trentino.

Dne 4. siječnja saopćuju se službeni dnevje izvještaj o poverovanju knezu Bölowu za barunom Sonninin i g. Giolitti-iem. Prema ovim izvještajima u Italiji vlada općenito mišljenje, da Austro-Ugarska gledom na svoje unutarnje prilike ne može da vodi nikakav rat, te da je osudjen na propasti, da se dalje talijanska dinastija ne će moći uzdržati, ako Italija ne bi u ovome svjetlosu, gledajući na teritorijalnu kompenzaciju, da se spomije Trentino, aii talijanske aspiracije da najvećim dijelom teže do Trsta. Agitatori za rat da su u manjini ali i da u Italiji u većini slučajeva vječi prelavljaju. Gledom na Trentino izjavio je grof Berchtold njemački poklarsu u Beču g. pl. Tschekhoviku, da je veliko pitanje, da bi se i tim putem pružila sigurnost mirno držanje Italije sve do konca rat.

Dne 19. siječnja objavljuje barun Börian poklars, da je odaslane u Beč u depeši knezu Bölowu, koji je talijanskom ministru izvježban posala preprečujuća, da pregovore u svrhu objasnjenja naših odnosa i rješenja pendentive, voditi osobitim obzirom na nas položaj i na integritet koj većelasti ne stajaju pri tom barunu Sonninin i njakovoj sunđuri, da će Italija, ako bi uspijelo uzdržati mir sa Austro-Ugarskom uz potponu način, da je svaku smjenu na njezinoj strani s citavom svojom snagom.

Dne 20. siječnja saopćuje barun Börian barunu Macchiju, da je po posjedu vojvođa od Avarne, koji je opet svratalj govor na pitanje o kompenzacijama, bez čije rješenja u smislu narodnih aspiracija biva ugrožena ne samo dinastija Italije nego i postječi državni poredak. Nato je barun Börian izjavio svoje zaduženje da Italija nama insinira, da čemo svrhu smjerenje unutarnjeg vrijenja u Italiju, voditi našu područja, da pa si zato priznaju pravo ispitati, da li el. VII. nisu predviđaju kompenzacije drugdje, pego na balkanskom poluotoku.

(Nastavak slijedi.)

Razne vesti.

Ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru primilo je nadalje slijedeće prislove: G. Ante Andrijević, asesvr, Punat K 100, Dragutin i Zora Vasić, Zagreb u ime dara K 30, Jos Krmpotić, Puljske u ime stiglih prinosi na upravu „Hrvatskog Lista“ K 300, Dinko Vlačić Feđuković, Kom. K 20, Saborska pisarna Zagreb, K 2175, što su ih zaključenom Visokog sabora Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije nasloju Družbi darovali velemožna gg. narodni zastupnici, Upravni „Narodni Novin“, Zagreb, K 100, prijenjili od presvetjelog gospodina dr. Silovića, svećušnjeg profesora u Zagrebu Ante Spero, K 39, Marija Vežić, nadsumar, Drniš, K 53-70, Hrvatske stedionice d. d. Virje, K 20, Don Ivan Hrješ Puntakriža, K 10, Metod Šironić, nečijelje Trviž, salje sabrani prigodni narodno-blagdan, K 28-50, N. N. Krajina (Dalmacija) K 5. **Zivjeli plemeniti darcuvatelji!** Naprijed za Držubu sv. Cirila i Metoda za Istru!!

Dobrovojni prinosi.

Naša je uprava primila te će prosljediti svrši slijedeće prislove:

Prinosi za hrvatske škole u Puli.

U proslavlju Narodnog blagdana darovaši Slavenski podnešnici i mornari „Zdravstvenog odjela“ c. i kr. pomorsko-ratne bojnica br. 2 u Puli sabrane, K 45-koje darovaše: Smilović

Ivan K 20; Lusić Tomo, Dekanij Ivan,

Topić Stjepan, Lovrić Šime,

Mihalović pi. Stj. Kojic

Ivan, Bily Jaroslav, Mares

Karel, Glušević Ivan, Zuro

Mate; Dobrinić Anton i K 50;

po 1 K; Ivanić Stjepan,

Ivićević Marko, Crnković Andrej,

Hudolin Jakov, Kar Ivan,

Zakarija Roman, Mrijavac

Marijan, Marin Tomo, Padovan

Lavijac Tomo, Lombardić

Kubanek Oskar, Badurina

Jos, Vidan Ivan, Grgeč Jos,

Pobega Anton; po 60 h;

Jeković, Mikovilović Anton,

Pecar II. Gustav, Blažek Jos;

po 50 h: Holenda A., Kukuljan Mijo; Matas Šime 40 h.

Dr. Botteri . . . . . * -20

S. . . . .

Ukupno . . . . . K 47-20

Prije iskazano 701

Sveukupno . . . . . K 748-20

KNJIZEVNOST.

Pjesme za mladež R. T. Majera u drugom izdanju. Knjizijsa Gusti, Nonberga u Krizevima izdala je u ukusnom izdanju 100 pjesama i pripovijedima hrvatskog pjesnika R. T. Majera u drugom popunjrenom i ispravljenom izdanju (iliustrirano), što je u svakom pogledu lijepo dobit za hrvatsku knjigu. Cijena je knjizi (uvezano) : K 20 h.